

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИДАТНІ ПОСТАТІ ПСИХОЛОГІЇ:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали
VIII регіонального наукового семінару

10 травня 2022 р., м. Львів

Львів – 2022

Рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності 29 квітня 2022 року, протокол № 4.

Видатні постаті психології: історія, сучасність і перспективи : матеріали VIII регіонального наукового семінару (10 травня 2022 р., м. Львів). Львів, 2022. 192 с.

Редакційна колегія: *Сірко Роксолана Іванівна* – начальник кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор психологічних наук, доцент (*голова*); *Вдович Світлана Михайлівна* – доцент кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник (*упорядник, відповідальний секретар*); *Литвин Андрій Віленович* – професор кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, професор; *Руденко Лариса Анатоліївна* – професор кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник; *Цюприк Андрій Ярославович* – доцент кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, доцент.

У збірнику матеріалів регіонального наукового семінару представлені досягнення видатних психологів і їх вплив на розвиток цивілізації, розглянуто провідні напрями психології, їх сучасний стан і перспективи, а також міждисциплінарні аспекти психології.

Рекомендовано для науковців, психологів-практиків і педагогів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів.

Матеріали подаються в авторській редакції.

Рецензенти:

Ковальчук Зоряна Ярославівна – доктор психологічних наук, професор;

Васянович Григорій Петрович – доктор педагогічних наук, професор.

<i>Світлана Вдович</i> Актуальність дисципліни «психопедагогіка безпеки» в умовах воєнного часу	136
<i>Андріана Велика, Олена Кривошишина</i> Кросскультурний аналіз феномену евтаназії: психолого-етичний аспект	140
<i>Андріяна Дацко, науковий керівник – Андрій Цюприк</i> Психологічні особливості міжособистісної взаємодії у формуванні особистості підлітків	142
<i>Ігор Коваль</i> Етапи формування професійної готовності	145
<i>Ангеліна Лихва, науковий керівник – Олена Кривошишина</i> Смерть як добровільний вибір: сучасний погляд на проблему евтаназії	148
<i>Лариса Руденко, Андрій Литвин</i> До проблеми формування психологічної готовності курсантів ЗВО ДСНС до діяльності в ризиконебезпечних ситуаціях	152
<i>Тетяна Сальнікова</i> Соціальна реабілітація військовослужбовців у розрізі реалізації «я-концепційної» особистісної моделі	156
<i>Тетяна Сачук, науковий керівник – Олена Кривошишина</i> Феномен довголіття та якості життя особистості у контексті концепції трансгуманізму	159
<i>Роксолана Сірко</i> Теоретичні аспекти професійної підготовки психологів ризиконебезпечних професій	164
<i>Валерій Соловйов</i> Проблема підготовки майбутніх учителів фізичного виховання до неперервної професійної самоосвіти	167
<i>Артур Станішовський, науковий керівник – Андрій Литвин</i> До питання підготовки офіцерів Збройних Сил України за стандартами провідних країн НАТО	172
<i>Богдана Цимбалюк, науковий керівник – Наталія Ярошук</i> Взаємозв'язок між самооцінкою молодшого школяра та рівнем його навчальних досягнень	177

ДСНС, а також у процесі ліквідації надзвичайних ситуацій в умовах ризику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваль М., Козяр М., Литвин А. Педагогічна модель формування готовності фахівців цивільного захисту до професійної діяльності. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. Львів : ЛДУ БЖД, 2018. Вип 18. С. 151–159.
2. Козяр М. М. Екстремально-професійна підготовка до діяльності у надзвичайних ситуаціях : монографія. Львів : Сполом, 2004. 376 с.
3. Козяр М., Литвин А. Теоретичні засади формування готовності фахівців цивільного захисту до діяльності в екстремальних ситуаціях. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2017. № 1. С. 85–98.
4. Литвин А. В., Руденко Л. А. Формування психологічної готовності курсантів ЗВО ДСНС до діяльності в ризиконебезпечних обставинах. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля*. Серія: Педагогіка і психологія. Педагогічні науки. 2021. № 1(21). С. 40–48.
5. Михайлова В. В. Повышение эффективности формирования психологической готовности курсантов вузов ГПС МЧС России к деятельности в условиях риска : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / С.-Петербур. гос. ун-т ГПС МЧС России. Санкт-Петербург, 2008. 243 с.

Тетяна Сальнікова

СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У РОЗРІЗІ РЕАЛІЗАЦІЇ «Я-КОНЦЕПЦІЙНОЇ» ОСОБИСТІСНОЇ МОДЕЛІ

Масштабні воєнні події, які відбуваються останнім часом на теренах нашої держави, надають досить негативного психосоціального впливу на психоемоційний, психофізичний та психофізіологічний стан здоров'я населення України, що з досить високою ймовірністю може спровокувати виникнення негативних змін психоемоційної особистісної сфери аж до розвитку незворотних розладів та зрушень (нервові зриви, психотравматичні та невротичні й стресові розлади, ПТСРи, психічні та поведінкові зрушення тощо), що тим чи іншим чином впливає на життєдіяльність та соціальну активність людини. Найбільш впливовими до дії таких стресогенних психотравмуючих чинників є військовослужбовці, які через постійне перебування в досить екстремальних і надфізичних умовах постійно відчувають й долають значні

психоемоційні та психофізичні перенапруження й перенавантаження [1–4]. Наслідки таких негативні впливів і перенапружень в подальшому провокують розвиток інших досить відчутних стресогенних психоемоційних перенавантажень через необхідність соціальної адаптації та ресоціалізації в «оточуючому» середовищі, труднощі звичайного спілкування, професійного самовизначення й самореалізації тощо, які порушуються внаслідок певних настанов та орієнтирів, що розвинулися в умовах постійного перебування в зоні активних бойових дій [5, 6].

«Нормалізувати» соціальні прагнення й орієнтири військовослужбовця та «соціалізувати» його в оточуючому середовищі можливо за умови залучення певних механізмів адекватної психореабілітаційної та ресоціалізаційної роботи з військовослужбовцями та напрацювання у них конкретних цілісних психологічних внутрішніх та зовнішніх орієнтирів [7, 8], що визначаються при реалізації певних механізмів «Я-концепційної» особистісної моделі [9, 10]. При реалізації даної моделі відбувається формування певної особистісної «Я-концепції» та самоусвідомлення особистості з напрацюванням зовнішніх та внутрішніх установ і орієнтирів щодо «затребуваності» й «реалізуємості» особистості в суспільстві [11, 12].

Слід вказати, що проблематика реалізації «Я-концепційної» особистісної моделі в контексті психореабілітаційної та ресоціалізаційної роботи з військовослужбовцями не є суто медичною проблемою, набуваючи соціального контексту. Задля вирішення даного питання залучається мультидисциплінарна команда, яка складається з різних фахівців, серед яких обов'язково повинен бути соціальний працівник, а тому, така психореабілітаційна та ресоціалізаційна робота з військовослужбовцями повинна проводитися з урахуванням певних принципів соціальної реабілітації, які обов'язково враховуються при формуванні певної «Я-концепційної» особистісної моделі:

- системно-синергетичний – передбачає, що «стрижнем» системного моделювання реабілітаційного процесу є особистість військовослужбовця-учасника бойових дій (соціально-психологічна самоорганізуюча система);

- неперервності – постійний соціальний супровід військовослужбовця з можливістю постійного контролю та корекції процесу психосоціальної реабілітації й реадаптації;

- взаємозалежності – напрацювання постійного взаємозв'язку між військовослужбовцем та «оточуючим» соціумом;

- цілісності - одночасне включення декількох методів та прийомів психосоціальної реабілітації й реадаптації;
- гармонійності – формування гармонійних взаємовідносин із оточуючим «комунікативним» середовищем;
- динамічності – проведення реабілітаційних заходів на всіх етапах ресоціалізації та реадаптації військовослужбовця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соціально-психологічні технології управління військовими колективами: навч.-метод. посіб. / Т. Л. Грицевич, О. С. Капінус, Т. М. Мацевко, П. П. Ткачук. Львів: НАСВ, 2018. 256 с.
2. Ануфрієва Н. М., Зелінська Т. Н., Туриніна О. Л. Соціальна психологія: навч.-метод. комплекс. К.: МАУП, 2006. 200 с.
3. Лесков В. О. Соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців із районів військових конфліктів: автореф. дис. ... канд. псих. наук. Хмельницький: Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, 2008. 22 с.
4. Комар З. Психологічна стійкість воїна: підручник для військових психологів. К.: Stabilization Support Services, 2017. 184 с.
5. Якубова Л. Структурно-функціональна модель соціальної реабілітації осіб, що повернулись із зони АТО. Молодь і ринок. 2017. № 5 (148). С. 50–54.
6. Іващенко С. Н., Шахліна Л. Я., Лазарева О. Б. Особливості побудови фазової моделі фізичної реабілітації військовослужбовців, що постраждали внаслідок бойових дій. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2016. Вип. 3 (72). С. 63–67.
7. Інформаційно-комунікативні технології в гуманітарній сфері Збройних Сил України: досвід, проблеми, перспективи: підручник. К.: НАОУ, 2007. 491 с.
8. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації). К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 147 с.
9. Збірник методик для діагностики психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів: Методичний посібник / О. М. Кокун та ін. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2011. 281 с.
10. Вітенко І. С., Борисюк А. С., Вітенко Т. І. Соціально-психологічний тренінг: цикл вправ для підготовки лікарів – медичних психологів: навч.-метод. посіб.; за ред. проф. І. С. Вітенка. Чернівці: Книги XXI, 2008. 124 с.
11. Купчишина В. Психологічні особливості розвитку «Я-концепції» майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки. Вісн. Національної академії Державної прикордонної служби України. 2017. Вип. 3. С. 107–119.
12. Сіверський В. А. Особливості формування «Я-концепції» в юнацькому віці. Зб. наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені

*Тетяна Сачук,
науковий керівник – Олена Кривошишина*

ФЕНОМЕН ДОВГОЛІТТЯ ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ ТРАНСГУМАНІЗМУ

Старіння – це не просто накопичення помилок, які з нами відбуваються, не просто вплив зовнішніх факторів, які діють на нас. Це генетична програма, яка з природою закладена в нас. Тому що в природи свої плани на наш організм і старіння - це невід’ємна частина нашого розвитку до тих пір, поки ми не починаємо про це задумуватись і якимось вмішуватись. Зараз ми розуміємо, що немає генів вічного життя і немає генів, які робили б нас на 100% усішними в житті або довгожителами, річ тільки в гармонії наших генів і способі життя яке ми ведемо.

Якщо генетичний фонд обирати не доводиться, то на інші фактори можна і потрібно впливати.

Екологія. Варто проводити на природі вихідні та відпустку, частіше провітрювати свою міську квартиру та більше ходити пішки. Наприклад, прогулятися в сквері чи парку в обідню перерву. Позитивно позначається навіть домашнє квітникарство [1].

Гіподинамія. Обмеження рухової активності помітно укорочує життя, не дарма древні греки стверджували, що «Рух – це життя» [1].

Сон. Найбільш важливий інтервал сну для здоров’я людини – це сон до опівночі. У ці години відбувається глибоке розслаблення організму, здійснюється найбільш повноцінний відпочинок, відновлення, поповнення сил [1].

Загартовування. Спосіб зміцнити здоров’я й поліпшити самопочуття. У загартовуванні необхідно знати міру. Не можна допускати переохолоджень. Потрібно стежити, щоб тіло було готове до навантажень і температурних змін. Крім того, для загартовування дуже важлива регулярність виконання процедур, оскільки під час тривалих перерв організм втрачає ті можливості, які були досягнуті раніше [1].

Наукове видання

**ВИДАТНІ ПОСТАТІ ПСИХОЛОГІЇ:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали
VIII регіонального наукового семінару

Верстка – С. М. Вдович

